

ליקוטים נפלאים פרשת ויקהל

לפי שכל חנייתם היו במחלוקת ובפירוד, וא"כ איך אפשר להקהילם, לזה מצא משה להקהילם כרצונו ממחרת יוה"כ, כי ביום כיפור השלום מתווך ביניהם, והם באגודה אחת, ע"כ ה' בניקל להקהילם.
(כלי יקר)

"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" (לה, א)

מצות שבת היא בשב ואל תעשה, שביתה, ואיך כתוב בפרשת שבת 'אלה הדברים אשר ציווה ד' לעשות אותם'. אלא הכוונה הוא לעשות את הדברים שמקשרים אותך לשבת, להיות יהודי, שכל מה שאתה יותר יהודי יש לך שייכות חזקה יותר עם השבת אחרת הרי 'גוי ששבת חייב מיתה'.
(הרה"ק רבי שמואל מסלונים זצוק"ל)

"ששת ימים תעשה מלאכה" (לה, ב)

וברש"י - הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת.
יש לדייק, דאמאי כאן, כאשר ציווה משה רבינו את דברי השי"ת לבני ישראל, הקדים את איסורי שבת קודם לעניני מלאכת המשכן, ואילו לעיל כשציווה השי"ת אל משה, הקדים לו בפרשיות תרומה ותצוה, את מלאכת המשכן, ורק אח"כ בפר' כי תשא נאמר הציווי על שמירת שבת, וגם שם (שמות ל"א, ג) כתב רש"י - "אף על פי שהפקדתיך לצוותם על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לדחות את השבת מפני אותה מלאכה".
ואפשר, דמשה רבינו ע"ה חשש, שאם יזהיר את בני ישראל קודם על עשיית המשכן, אזי תיכף יתלהבו בני ישראל כל כך לגמור את מלאכת המשכן, ויהיו טורדים בה בכל ליבם עד אשר לא ישימו לב לאזהרה שבא אח"כ שאינו דוחה את השבת. לכך הקדים להם אזהרת השבת, ורמז להם בזה תיכף, שהציווי אחר כך, על המשכן, אינו דוחה את השבת, ונמצא שאפילו אם יתלהבו אח"כ לעבודת המשכן, מ"מ ידעו כבר שאינו דוחה את השבת.
(לחם עני עמ' ע"ד)

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש" (לה, ב)

שואל רבינו האור החיים הקדוש: מספר שאלות.
1. מדוע נאמר 'תיעשה' בניקוד צירי, ולא 'תעשה' בניקוד פת"ח?
2. מדוע צריך בכלל את ההקדמה של 'ששת ימים תעשה מלאכה'?

ומתרץ רבינו הקדוש, שיש כאן רמז לאיסור 'אמירה לנכרי' שהשבת לא תתחלל גם באמצעות אמירתו לגוי לעשות עבורו את המלאכה.

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשותם אותם" (לה, א)

ידוע גודל מעלת האסיפה וההתקהלות בצוותא חדא. ידועים גם הפירושים על הכתוב (בראשית מט, א) האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, שבזמנים קשים של עיקבתא דמשיחא באחרית הימים, על ידי שיתאספו ישראל באגודה אחת יוכלו להתגבר על הכל, וזהו האספו ואגידה מלשון אסיפה ואגודה, שעל ידי שיתאספו ויתאגדו בצוותא ינצלו מאת אשר יקרא אתכם באחרית הימים.
ואפשר לומר דזהו גופא אמר להם משה לישראל את גודל מעלת האסיפה ואפשר וההתקהלות יחדיו, וביאור הכתובים כך הוא, ויקהל משה את כל עדת בני ישראל משה הקהיל ואסף את כל ישראל באגודה אחת, ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם קאי ארישא דקרא, שהקהילה והאסיפה המה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם, להקהל ולהתאסף בצוותא חדא באהבה אחוה ורעות.
וידוע בשם הרה"ק הבית אהרן זיע"א מה שמרגלא בפומיה לשבח את מעלת אסיפת מרעים בלילי שבתות, עד כי אמר כי בליל שב"ק עדיף לדבר אפילו עם מי שאינו יהודי מאשר להקדים לעלות על ערש יצועו.

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה, א)

פירש"י למחרת יוה"כ, ובפר' יתרו כתיב (יח, יג) ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם ופירש"י שם כי זה הי' למחרת יום הכיפורים. ונ"ל שידוע שהקהל זה היה להודיע להם מצות המשכן והנדבה כמו שיתבאר בסמוך, והיה משה חושש פן יתנדב אחד מהם למשכן דבר שאינו שלו והוא חושב כי הוא תופסו בדין, וזה לא יתכן לבנות הבית הגדול והקדוש הזה מן הגזל, ומקום המשפט שמה הרשע, ע"כ הכריז משה תחילה מי בעל דברים יגש אלי למשפט, באופן שכל העם על מקומו יבא בשלום ונודע לכל אחד מה שהוא שלו או אינו שלו, ע"י שהיה דן ביניהם ואז היה מודיעם ענין הנדבה לאמר קחו מאתכם תרומה לד', ומאתכם היינו משלכם ולא משל חברכם דאל"כ מאתכם מיותר.
(כלי יקר)

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה, א)

יש לרמז, שהקהל זה הי' כדי לתווך השלום ביניהם, כי אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת, ואחר שרצה להודיעם מעשה המשכן שיהיו כולם שותפים בו, דומה הוא כאילו הושיב את כולם במדור אחד, וע"כ הוצרך להקהילם תחלה שיהי' באגודה אחת, וע"כ פרש"י שהיו ממחרת יוה"כ,

ליקוטים נפלאים פרשת ויקהל

**"ויבואו האנשים על הנשים... חה ונום
וטבעת... וכל איש אשר הניף תנופת זהב..."**

(לה, כב)

מדוע באו הנשים תחילה?

אלא שאמרו חז"ל (קידושין לא): "גדול המצווה ועושה" משום שהמצווה ועושה, יצרו תוקפו דווקא כשמצווה, ועל עשיית המשכן נצטוו רק בני ישראל ולא הנשים ככתוב "דבר אל בני ישראל" ודורשים בזה בכל מקום "ולא בנות ישראל", וכיון שלא היה הנשים מצווים לא היה יצרם תוקפם כל כך.

ולכן באו הנשים תחילה. אבל האנשים שהיו מצווים על כך, היה יצרם תוקפם, לכן נתאחרו מלבוא ובאו אחרי הנשים.

(אמרי שפר - מהרש"ק)

"וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה בתבונה

ובדעת" (לה, לא)

שמעתי מזקיני (הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר ז"ע) בהקדם דברי ה"חתם סופר" דעל בצלאל נאמר "וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה בתבונה ובדעת", ואח"כ כתיב "ולהורות נתן בלבו", ולכאורה כפל דברים הוא, דאם מלאתיו חכמה ותבונה בודאי שגם יכול להורות הלכה, אלא מכאן ראייה דאדם יכול להיות מלא בחכמה ותבונה, אבל לא ידע להכריע בהלכה, דלפסוק הלכה ולקחת בחשבון את כל הדברים צריך ברכה מיוחדת.

והוסיף זקיני ש"העולם" אומר שבכדי לפסוק הלכה צריך לדעת גם את החלק החמישי בשו"ע, והוא איך להתנהג עם אנשים, אבל במשך השנים למד גם את החלק השישי בשו"ע והוא איך להתנהג עם כאלו שאינם אנשים...

(הגאון ר' יוסף בנימין וואזנר שליט"א)

"והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות

אותה והותר" (לו, ז)

בספר הק' דברי ישראל מובא בשם הרה"ק מוהרצ"ה מזידיטשוב ז"ע ששאל להרה"ק בעל אורח לחיים מזלזל שוב ז"ע למה נוהג ליתן סגולות לבאים להיושע אצלו, והשיב לו דהרי תפילה עושה מחצה, לכן נותן סגולה עבור החצי השני, אמר לו הרה"ק מזידיטשוב, אנו מתפללים יותר מהמתבקש עד שאנו נענים על הכל ואין אנו צריכים לסגולות, וזהו "והמלאכה" הרומז לתפילה כאמרם ז"ל "עבודה שבלב זו תפילה". "היתה דים" פעלה את פעולתה משום שהתפללו "והותר" יותר מהמתבקש.

ומכיוון שהמילה 'תעשה' בניקוד צירי, משמעותה שהיא תיעשה על ידי אחרים, מוסיפה התורה 'וביום השביעי יהיה לכם קודש' שזה לא יעשה גם על ידי אחרים.

ובפרשת כי תשא מוסיף רבינו הקדוש חידוש גדול, שחלק ממצוות שמירת שבת המוטלת על האדם היא, לדאוג ולשמור שגם אחרים לא יחללו את השבת, כי על האדם לשמור על השבת כמו שהוא שומר על הגנות ופרדסים' שלו ועל הרכוש שלו שלא יפגע וינזק על ידי אחרים, ולא מספיק שהוא לא עושה מלאכה, כי עדיין אינו בגדר 'שומר', כי לא צריך לשמור 'על עצמו' שלא יחלל, אלא צריך לשמור 'על השבת' שלא תתחלל. וזה הפירוש 'ושמרו בני ישראל את השבת' שישמרו עליה שלא תתחלל באמצעות יהודים אחרים, או על ידי אמירתו לגוי שיעשה עבודו.

"קחו מאתכם תרומה לה'... והמלאכה היתה

דים לכל המלאכה" (לה, ה-ז)

פירש רש"י ו'המלאכה' מלאכת הבאה.

ולכאורה מה מלאכה שייך בהבאה, אלא יש לפרש דהנה במסכת ברכות (כת). דרבן גמליאל היה מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש ואיתא שם שהעמידו על זה שומר הפתח, ובשם החידושי הרי"ם זצוק"ל שהקשה דמנין היה שומר הפתח יודע מי הוא אשר תוכו כברו, ואמר שבאמת השומר לא היה מניח לאף אחד להכנס, אלא שמי שהיה תוכו כברו כבר מצא עצה לעצמו האך לדחוק ולהכנס. והנה כאן כתיב קחו מאתכם תרומה לה', ואם כן היו הגזברים יכולים ליקח לתרומת המשכן רק ממי שנותן לשם שמים, וקשיא נמי דמהיכן ידעו הגזברים מי הוא הנותן לשם שמים, ולכן יש לומר דבאמת עשו כמו שעשה שומר הפתח של רבן גמליאל ולא קבלו נדבה רק מהיחידים המוחזקים בכשרות, אולם אלו שרצו בלב שלם להביא נדבתם למשכן כבר ידעו האך לדחוק ולהביא.

ובזה יש לפרש בדרך צחות 'איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש', היינו שהיתה מלאכה רבה וגדולה לדחוק ולהביא התרומה. וזה פירש רש"י 'מלאכת הבאה'.

(טעם הצבי עמוד קכו)

"ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה"

(לה, כ)

מבאר רבינו האור החיים הקדוש את ההדגשה 'מלפני משה', שבני ישראל חששו שמשה ילך ויביא מעצמו את כל מה שצריך למשכן, כי הוא 'חשקן גדול' במצוות ה', וגם היה בעל אמצעים כי עשיר גדול היה, ולכן רצו מהר להביא את תרומתם, כדי שיספיקו להביא 'מלפני משה', פירוש, לפני שמשה יקדים אותם ויתן את כל מה שצריך לבניית המשכן.